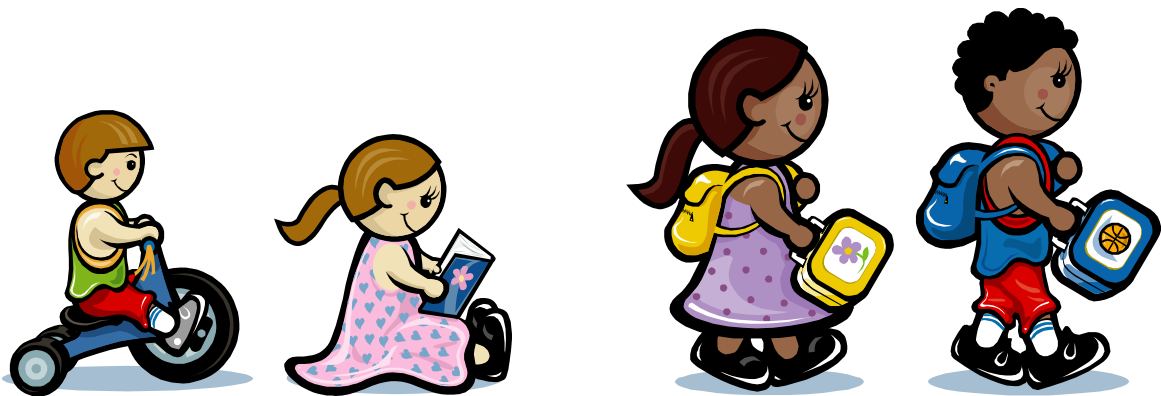

Handlingsplan
for
samarbeid om overgang
fra barnehage til skole og skolefritidsordning
2019-2023

Justert i Administrativt vedtak saksnr. 368/2019

Oppdatert 09 09 2019

FN's barnerettighetserklæring
til norsk v/Andrè Bjerke

La meg vokse som jeg er
og prøv å forstå hvorfor jeg vil vokse som meg selv.

Ikke som mamma ønsker jeg skal være,
eller som pappa håper jeg skal være,
eller som læreren min synes jeg skal være.

Kjære, prøv å forstå og hjelp meg å vokse
nettopp som meg selv.

Innledning

I Stortingsmelding 16 vektlegges tidlig innsats for livslang læring. Dette handler om at utdanningssystemet skal legge til rette for at alle barn inkluderes i gode læringsprosesser. Å være trygg i overgangsfasen og oppleve sammenheng mellom barnehage og skole gir et godt grunnlag for det videre opplæringsløpet.

Kommunestyret har vedtatt et felles langsiktig barneperspektiv for Evje og Hornnes kommune som innebærer:

- Barn og unge er alles ansvar
- Barn og unge skal oppleve at de blir lyttet til og erfare at de blir hørt og tatt på alvor
- Å legge til rette for og sikre aktiv medvirkning fra barn og unge
- Barn og unge får si sin mening i alt som vedrører dem og bli hørt
- Å søke å forstå barnets situasjon slik barnet opplever det
- Å sikre barn og unge en trygg oppvekst med deltakelse og aktiviteter
- Fokus på barn og unges perspektiv i møter med familien
- Barn og unge får oppleve fellesskap og at deres mening blir hørt og tatt på alvor

Det felles langsiktige barneperspektiv er et ideal som vi skal strekke oss etter, og legger til grunn i samarbeidet barnehage og skole og skolefritidsordning.

Handlingsplan for samarbeid barnehage og skole og skolefritidsordning er utarbeidet med hjemmel i barnehageloven § 2a og Opplæringsloven §13-5.

Barnehageloven §2a Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole, innebærer at barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole, jf. opplæringsloven §13-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang.

Opplæringsloven § 13-5 Plikt til å samarbeide med barnehagen om overgangen til skolen innebærer at skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang. Skoleeier har hovedansvar for samarbeidet og skal utarbeide en plan for overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning.

I Evje og Hornnes kommune er det to barneskoler, en i hver skolekrets. Det er to kommunale barnehager og en ikke-kommunal barnehage. Det er barnehager i hver skolekrets.

Evje og Hornnes kommune har som barnehagemyndighet- og skoleeier hovedansvar for samarbeidet og skal utarbeide en plan for overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Med bakgrunn i dette er det utarbeidet en felles handlingsplan for samarbeid mellom barnehage, skole og skolefritidsordning i kommunen. Planen gjelder alle barnehager og barneskoler i kommunen. Dette for å bidra til at alle barn får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning.

Fokus er en trygg og god overgang mellom barnehage og skole, og mellom barnehage og skolefritidsordning. De eldste barna i barnehagen skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen, og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Samarbeid om overgangene innebærer å legge til rette for møteplasser og hospitering for barn og personalet, synliggjøre fellesområder mellom barnehage og skole og utvikle tråder i læringsinnhold, progresjon og overlappende arbeidsmåter.

Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen (fra forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kapittel 6. Overganger, Kunnskapsdepartementet 2017).

Overgangserfaringen kan være bestemmende for hele skolegangen, for selvbildet og for senere livsmestring (Rimm-Kaufmann & Pianta 2000, Pianta & Kraft-Seyre 2003, Wagner 2003).

1. Formål

Formål med handlingsplanen er:

- Å legge til rette for at barnet kan få en god og trygg overgang fra barnehage til skole, fra barnehage til skolefritidsordning, og en trygg og god skolestart
- Barnehagetiden avsluttes på en god måte, og skolen og skolefritidsordningen forbereder seg på å ta imot barnet
- Barnet blir kjent med skolen i god tid før første skoledag
- Det er sammenheng i læringsinnholdet, progresjon og arbeidsmåter for å se barnehage og skole som en helhet
- Pedagoger i barnehage og skole har felles møteplasser for erfaringsutveksling, synliggjøre fellesområder og utvikle tråder i læringsinnhold, progresjon og arbeidsmåter.
- Informasjon om barnet fra barnehage til skole med samtykke fra foreldre, for barnets beste og med muligheter for aktiv medvirkning

Relasjonens betydning

Både barnehage og skole har ansvar for at barn møter likhetstrekk og ulikheter mellom barnehage og skole med nysgjerrighet og tillit til egne forutsetninger. Det er et stadig sterkere forskningsfokus på relasjonen mellom barn/ elev og barnehagelærer/lærer. Kvaliteten i relasjonen påvirker barnets kognitive og emosjonelle utbytte (Pianta et al 2012). Pedagogens evne og vilje til å forstå og komme i kontakt med barnet på emosjonelt nivå er av stor betydning (Wubbels 2015). Det samme er pedagogens evne til å skape et positivt klima, til perspektivtaking og evne til sensitiv kommunikasjon (Pianta et al 2012).

Barns kompetanse og kunnskap for å mestre overgangen fra barnehage til skole.

Måten barn blir introdusert til nye miljøer kan påvirke en god start. Forskning viser at barn må ha kompetanse for å møte overgangen fra barnehage og skole. Det handler om barnets kompetanse i forhold til robusthet og fleksibilitet, sosiale kompetanse og ferdigheter til å løse problemer. Evnen til å forholde seg til mål som er lengre frem i tid og selvstendighet (Krekwitz 1999). Dette er kompetanser det må fokuseres på i barnehagen.

Videre må barn ha kunnskaper for å mestre overgangen. Det innebærer kunnskap om

- hva som foregår på skolen
- kjennskap til klasserom og skolebygg
- en forståelse av klasseromskulturen
- en strategi for å skaffe seg venner
- kjennskap til læreren, hvem han/hun er

Dette er områder som skolen må vektlegge i samarbeidet med barnehagen.

Parathet rundt barnet.

Parathet rundt barnet handler om barnehagens forberedelse av barnet, skolens beredskap til å ønske barnet velkommen, og foreldrenes anerkjennelse av forskjellen mellom barnehage og skole og deres evne til å takle forskjellen. For både foreldre, barnehage og skole handler det om bevissthet til holdningene vi har til systemene. Dette med bakgrunn i at vi handler ut fra våre holdninger, bevisste eller ubevisste.

Overgangen for foreldre.

Forskning viser at foreldre vet lite om sammenheng og overgang fra barnehage til skole. Vi tenker ofte tilbake på egne erfaringer fra skolen, både positive og negative.

I barnehagens og skolens samarbeid med foreldrene om overgangen fra barnehage til skole vektlegges det at:

- foreldre får informasjon
- foreldre får en opplevelse av å bli tatt på alvor
- foreldre får svar på sine spørsmål
- foreldre får tid til å fortelle

- foreldre gir samtykke til informasjonsoverføringen fra barnehage til skole, og har muligheter for aktiv medvirkning i denne.

2. Årshjul for samarbeid om overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning

Det er egne rutiner for barn som har spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 19a.

Når	Aktivitet	Formål	Innhold	Arena og form	Ansvar
Aug.	Skriftlig informasjon fra barnehage til skole om barn som skal begynne på 1.trinn	Sikre en god overgang fra barnehage til skole for alle barn, og spesielt for barn med som trenger tilrettelegging, spesialundervisning eller norskopplæring for fremmedspråklige.	Brev fra styrer til rektor med informasjon om barn som skal begynne på 1.trinn	Skriftlig informasjon fra styrer i hver barnehage sendes rektor ved aktuell skole (Se intern veileder)	Styrer
Sept	Fagmøte barnehage og skole	Sammenheng, progresjon, erfarings-deling kulturmøte	Fagmøte med aktuelle tema	Fagmøte 1,5t med ped.l., lærer 1.trinn, styrer og rektorer.	Rådg. oppv.
Uke 36	Vennskapsuke	Vennskap- og relasjoner, første møte med skolen	Skolestarterne i barnehagen besøker faddere ved skolen (5.klasse)	<u>Hospitering</u> for skolestarterne fra barnehagen på skolen med faddere (5.klasse)	Ped.leder og kontakt lærer 5.trinn
Sept.	Foreldremøte i barnehagen Foreldre med barn i privat barnehage inviteres til møte i sin skolekrets	Foreldre får informasjon for en trygg og god overgang for foreldre	Informasjon om rutiner samarbeid barnehage og skole Informasjon om hva barnehagen arbeider med. Informasjon fra rektorer om god skolestart, målføre og SFO-tilbud	Foreldremøte i barnehagen. Foreldre til barn i Babuschka bhg inviteres til møtet i Odde skogen bhg Eget møte Hornnes bhg.	Styrer Enhet for bhg og rektorer
Okt./ Nov	1.trinn besøker skolestarterne i barnehagen	Trygg og god overgang fra barnehage til skole	Lek og samvær med elever fra 1.trinn og skolestarterne i barnehagen Elever i 1. trinn forteller om skolen	<u>Hospitering:</u> 1.klasse elever og lærer 1.trinn besøker skolestarterne i barnehagen	Ped.leder har ansvar for å invitere 1.trinn i dialog med kontaktlærer 1.trinn

Når	Aktivitet	Formål	Innhold	Arena og form	Ansvar
Jan	Felles rektor og styrernettverk	Sikre en trygg og god overgang fra barnehage til skole	Fastsette innhold og tidspunkt for aktiviteter samarbeid bhg-skole i vårhalvåret	Møte på kommunehuset	rådg. oppv
Mars	Skoleinnskrivning ved den enkelte skole	Barn og foreldre blir kjent med skolen, og SFO	Barn og foreldre møter rektor for skoleinnskrivning, bli kjent på skolen og SFO	<u>Hospitering:</u> Skolen	Rektor
Mars/ april	Besøk i 1.trinn for skolestarterne	Trygg og god overgang fra barnehage til skole	Besøke elever i 1.klasse, bli kjent med skolens lokaler, klasserom og uteareal	<u>Hospitering:</u> Skolestarterne i barnehagen besøker skolen i grupper a 4 barn per klasse. tidsramme 2 t + friminutt	Kontaktl 1.trinn og ped.led.
Mai	Skolestarterne fyller ut skjema «Jeg skal begynne på skolen»	Barnets eget syn og informasjon fra barnet til skolen	Pedagogisk leder samtaler med barnet utfra innhold i skjema Jeg skal begynne på skolen	<u>I barnehagen.</u> Barnet har med seg skjemaet til skolen på førskoledagen	Ped.leder
Mai	Førskoledag	Trygg og god overgang fra barnehage til skole – bli kjent med skolen og klasserommet	Barna har med skjemaet «jeg skal begynne på skolen» til skolen.	<u>Hospitering:</u> På skolen, møte med rektor og faddere. Pedagogisk leder deltar etter avtale mellom styrer i den enkelte barnehage og rektor	Rektor
Mai	Besøk i SFO for barn som har meldt seg på SFO	Trygg og god overgang fra barnehage til SFO	Eget besøk på SFO for de barna som har meldt seg på SFO	Hospitering SFO: Barna deltar sammen med 1 voksen fra bhg	rektor
Mai/ juni	Fadderdag på idrettsplassen	Trygg og god overgang fra barnehage til skole – bli kjent med faddere og elever ved skolen	Aktivitetsdag med skolestartere og faddere(elever 5.klasse)	<u>Hospitering:</u> Idretts-plassen	Ped.l. og kontakt lærer 5.trinn
Juni	Overføringsmøte	Trygg og god skolestart for alle barn	Informasjon fra barnehagen til skole utfra skjema Informasjon barnehage- skole med samtykke fra foreldre	På skolen, se punkt 2.13. Overføringsmøte	Styrer, rektor ped.leder kontakt – lærer 1.trinn

Beskrivelse av aktiviteter i årshjul for samarbeid barnehage, skole og SFO.

2.1. Skriftlig informasjon fra styrer i barnehagen til rektor ved den skolen som barna skal begynne i 1.trinn

Styrer sender navneliste med fødselsnummer, adresse, nasjonalitet og morsmål for skolestarter kommende høst til rektor ved den skolen barna skal gå. Styrer sikrer at det innhentes samtykke fra foreldre i tråd med gjeldende regelverk. Ved informasjon om spesialpedagogisk hjelp må det innhentes samtykke fra foreldre. Det samme gjelder ved informasjon om særskilt tilrettelegging, og samarbeid med barnevern. Ved innhenting av samtykke brukes skjema samtykke, se vedlegg 1.

Informasjon fra barnehage til skole gjøres med grunnlag i barnets beste vurderinger med fokus på

- barnets syn
- sårbarhet eller sårbare situasjoner
- rett til liv og utvikling, fysisk og psykisk helse og rett til utdanning

og slik at skolen har best mulighet for å tilrettelegge for en god og trygg skolestart, og møte barnets behov.

2.2. Fagmøte barnehage og skole

Formål: felles møteplass for pedagoger i barnehage og skole med fokus på sammenheng fra barnehage til skole, og for å synliggjøre fellesområder i rammeplan og læreplan.

Innhold: Helhet i læringsløpet fra barnehage til skole innebærer at pedagoger i de ulike systemene har kjennskap til hverandres rammeplaner, læreplaner og fagplaner, arbeidsmåter og arbeidsområder.

I Evje og Hornnes kommune legges det opp til et fagmøte for pedagoger i barnehage og skole hver høst. Møtet har en tidsramme på 1,5 timer. Innhold i samarbeidet er synliggjøring av fellesområder i rammeplan og læreplan som verdier, formål og innhold, gjennomgående emner og utvikling av tråder i læringsinnhold, progresjon og arbeidsmåter.

I tillegg til det årlige fagmøtet vil pedagoger i barnehage og skole inviteres til felles kurs om aktuelle tema.

Ansvar: Rådgiver oppvekst i samarbeid med rektorer og styrere

2.3. Vennskapsuke (uke 36)

Formål: Vennskap og relasjonsbygging.

Innhold: Hospitering på skolen for skolestarterne i barnehagen sammen med faddere (elever 5.trinn).

Vennskap og relasjonsbygging, og et trygt første møte med skolen.

Ansvar: kontaktlærer 5.trinn og pedagogisk leder i barnehagen

2.4. Foreldremøte i barnehagen

Formål: Trygge foreldre i overgangen fra barnehage til skole

Informasjon til foreldre gjelder både foreldre til barn som går i barnehage og foreldre til barn som ikke går i barnehage. I september inviterer styrer i Enhet for barnehage til foreldremøte for foreldre med barn som skal begynne i skolen kommende år. Foreldre med barn i private barnehager inviteres til foreldremøte i forhold til skolekrets. Rektor fra barneskolen deltar i møtet.

Innhold i møtet er

- informasjon om samarbeid barnehage og skole
- informasjon om barnehagens arbeid for skolestartere
- Informasjon ved rektor om skolen, skolestart, målform og SFO tilbud

Ansvar: Styrer Enhet for barnehage.

2.5. Elever i 1.trinn besøker skolestarterne i barnehagen

Formål: Trygg og god overgang fra barnehage til skole

Innhold: Lek og samvær med elever i 1.klasse og skolestarterne i barnehagen. Elever i 1.trinn forteller om skolen.

Ansvar: kontaktlærer 1.trinn og pedagogisk leder i barnehagen

2.6. Felles rektor og styrernetverk

Formål: Planlegging av innhold og tidspunkt for aktiviteter samarbeid barnehage og skole vårsemesteret.

Innhold: I januar gjennomføres felles styrer og rektornettverk for planlegging av innhold og tidspunkt for aktiviteter samarbeid barnehage og skole som skal gjennomføres i vårsemesteret. Utgangspunkt for aktivitetene årshjul for samarbeid barnehage- skole, jf. kapittel 2. Ansvar: rådgiver oppvekst.

2.7. Skoleinnskriving 1.klasse.

Formål: Barn og foreldre blir kjent med skolens leder, skolens forventninger og skolefritidsordningen.

Innhold: Ved skoleinnskriving sender skolen ut et brev til foreldre med informasjon om skoleinnskriving, samt en invitasjon til barnet. Barnehagen får kopi av invitasjonen. Ved selve skoleinnskrivingen deltar både foreldre og barn.

Ansvar: rektorer barneskolene.

2.8. Besøk i 1.trinn for skolestartere i barnehagen

Formål: Trygg og god overgang fra barnehage til skole

Innhold: Skolestarterne i barnehagen besøker elever i 1.klasse for å bli kjent med skolens lokaler, klasserom og uteareal, deltar i skoletimer og friminutt.

En hospitering der skolestarterne besøker skolen i grupper a 4 barn per klasse, tidsramme 2 skoletimer med friminutt.

Ansvar: kontaktlærer 1.trinn og pedagogisk leder i barnehagen

2.9. Informasjon fra skolestarter til skolen

Formål: Barnets eget syn og informasjon til skolen

Innhold: Pedagogisk leder har samtale med barn som skal begynne i 1.klasse med utgangspunkt i innhold i skjemaet «Jeg skal begynne på skolen». Utfylling av skjemaet i samarbeid med barnet.

Skjema leveres til skolen i overføringsmøtet i juni, se punkt 2.13.

Ansvar: Pedagogisk leder i barnehagen

2.10.Førskoledag

Formål: Barnet skal bli bedre kjent med skole, klasserom, og barn de skal gå samme klasse med.

Innhold: Foreldre med barn som skal begynne i 1.klasse inviteres til førskoledag ved den enkelte skole. Hospitering i skolen for barn som begynner i 1.klasse. Barna møter med foreldre.

Fra barnehagen deltar pedagogisk leder i den tiden barna er sammen med kontaktlærer 1.klasse.

Dette etter avtale med styrer i den enkelte barnehage.

Ansvar: rektorer barneskolene.

2.11. Besøk i skolefritidsordningen for barn som har meldt seg på SFO

Formål: Trygg og god overgang fra barnehage til SFO

Innhold: Besøk i skolefritidsordningen (SFO) for de barna som har meldt seg på SFO. Hospitering SFO. Barna deltar sammen med en voksen fra barnehagen.

Ansvar: rektor ved hver barneskole i samarbeid med styrer.

2.12.Fadderdag på idrettsplassen

Formål: Trygg og god overgang fra barnehage til skole, og vennskap og relasjonsbygging mellom fadder (elever 5.trinn) og skolestarter.

Innhold: Aktiviteter på idrettsplassen.

Ansvar: kontaktlærer 5.trinn og pedagogisk leder i barnehagen

2.13. Overføringsmøte

Formål: Sikre en trygg og god overgang og skolestart for alle barn som går i barnehage og som skal begynne i 1.klasse.

Deltakere: styrer og pedagogisk leder fra barnehage og rektor og kontaktlærer 1.trinn.

Innhold: Informasjon fra barnehagen til skolen om barn i barnehagen som skal begynne i 1.klasse.

Informasjon fra barnehage til skole følges opp i overføringsmøte på hver skole. I overføringsmøtet deltar rektor og kontaktlærer som skal ha 1.trinn og styrer og pedagogisk leder som har skolestarterne. I møtet informerer barnehagen om det enkelte barn og hva barnehagen har arbeidet med. Informasjon om det enkelte barn i tråd med innhold i samtykkeskjema, se vedlegg 2. Informasjon fra barnehagen til skolen benyttes som grunnlag for tilrettelegging trygg og god skolestart for det enkelte barn, og for organisering av grupper norsk for fremmedspråklige.

Innhold i informasjon fra barnehage til skole omhandler

- hva er barnets sterke sider og hva kan skolen bygge videre på
- hva er barnets utfordringer
- hvordan fungerer barnet lek, samspill og sosialt
- motivasjon for skole
- behov for støtte og tilrettelegging
- foreldresamarbeid
- annet som foreldrene, barnehagen mener skolen bør vite om, som er til beste for barnet

Ansvar: Styrer og pedagogisk leder.

3. Fokusområder i barnehagen

Barnehagens formål, innhold, arbeidsmåter og fagområder

I forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er det barnehagens innhold og formål formulert i kapittel 3, barnehagens arbeidsmåter i kapittel 8 og fagområdene framgår av kapittel 9. Innen vært fagområde er det beskrevet hva barnehagen skal bidra til at barna eksempelvis opplever, blir kjent med, erfarer, uttrykker, videreutvikler, leker, møter. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Dette er også grunnlag for barnehagens arbeid i forhold til sammenheng og samarbeid barnehage og skole. De områdene som beskrives videre i kapittel 3 er utdrag fra rammeplanen og beskrives for å synliggjøre noe barnehagens innhold og oppgaver.

3.1. Barnehagen skal fremme læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om dere lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til et læringsfelleskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. (fra forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver side 9-10)

3.2. Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barns selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov». (Fra rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kapittel 3 barnehagens formål og innhold).

I arbeid med sosial og emosjonell kompetanse skal barnehagen:

- Støtte barnas selvfølelse, samtidig som barna skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov
- Støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- Støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner

- Samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i felleskap
- Støtte barna i å sette grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- Selvkontroll – å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, og å takle konflikter
- Selvhevdelse - hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte , og tørre å stå imot gruppepress og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang.
- Forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.
- Sørge for et inkluderende felleskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring.

3.3. Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og helhetlig språkutvikling (fra forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver side 10-11).

3.4. Aktuelle fagområder i rammeplan for barnehagen

3.4.1. Kommunikasjon, språk og tekst.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk. fra forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver side 17-18).

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna

- Utrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek som redskap til å løse konflikter
- Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord
- Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.

Personalet skal:

- Skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre
- Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og uttrykksformer
- Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål
- Oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme
- Støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket

- Bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer
- Inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter

3.4.2. Antall, rom og form.

Fagområdet handler om å oppdage, utforske, skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna

- Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger
- Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper
- Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke seg på
- Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
- Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter
- Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede

Personalet skal

- Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen
- Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning
- Styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer
- Legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler
- Stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning

I tillegg er det følgende fagområder

- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

4. Rutiner for overføring av informasjon om barn fra barnehage til skole

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kapittel 6. Overganger (side 13, sier at: *Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barnet kan få en god og trygg overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.*

Formål med informasjonen fra barnehagen til skolen er:

- Å gi det enkelte barn en trygg og god overgang fra barnehage til skole

- At skolen vet hva barnehagen har arbeidet med, slik at de faglig kan bygge videre på det barnet kan.
- Å gi barnet en trygg og god skolestart

Innhold i informasjon fra barnehage til skole omhandler

- hva er barnets sterke sider og hva kan skolen bygge videre på
- hva er barnets utfordringer
- hvordan fungerer barnet lek, samspill og sosialt
- barnets motivasjon for skole
- barnets behov for støtte og tilrettelegging
- foreldresamarbeid
- annet som foreldrene, barnehagen mener skolen bør vite om, som er til beste for barnet

Informasjon fra barnehage til skole gjøres med grunnlag i barnets beste vurderinger med fokus på

- barnets syn
- sårbarhet eller sårbare situasjoner
- rett til liv og utvikling, fysisk og psykisk helse og rett til utdanning

og slik at skolen har best mulighet for å tilrettelegge for en god og trygg skolestart for barnet utfra barnets behov.

Barnehagen sørger for at dette ivaretas i foreldresamtalen ved utfylling av skjema informasjon fra barnehage til skole, vedlegg 2. Spesielt under punktet *annet som foreldrene, barnehagen mener skolen bør vite om som er til beste for barnet*.

Informasjon om enkeltbarn fra barnehage til skole er etter samtykke fra foreldre/foresatte.

Rutiner for informasjon om enkeltbarn fra barnehage til skole:

- Informasjon om enkeltbarn fra barnehage til skole gis utfra innhold i fastsatt skjema, se vedlegg 2 Informasjon fra barnehage til skole etter samtykke fra foreldre/foresatte.
- Foreldresamtalen på våren i barnehagen tar utgangspunkt i innhold i skjema Informasjon barnehage til skole. Pedagogisk leder samtaler med foreldre om informasjonen om barnet som barnehagen gir til skolen. Foreldre har muligheter for aktiv medvirkning i utarbeidelse av informasjonen. Informasjonen skrives inn i skjemaet.
- Informasjon fra barnehage til skole gis i overføringsmøtet. I møtet deltar rektor og kontaktlærer 1.trinn ved mottakerskolen, og styrer og pedagogisk leder som har barn som begynner i 1.klasse ved skolen. Pedagogisk leder informerer om barnet med bakgrunn i skjema for overføring av informasjon fra barnehage til skole.
- Skolen og foreldre får kopi av ferdig utfylt skjema.

4.1. Informasjon fra barnet til skolen.

Formål: Barnets subjektive opplevelse og forventninger til å begynne på skolen.

- Barnet forteller om seg selv. Skjema: *Jeg skal begynne på skolen*, se vedlegg 2 og 3.
Barnet fyller ut skjemaet sammen med pedagogisk leder.

Barnet har skjemaet med på førskoledagen.

Kontaktlærer bruker skjemaet ved skolestart i august

Skjemaet oppbevares i elevens mappe/portefolio ved skolen.

4.2. Barn med rett til spesialpedagogisk hjelp

For barn som mottar spesialpedagogisk hjelp etter Barnehageloven §19a er det utarbeidet rutiner for overgangen fra barnehage til skole. Dette gjelder spesielt med tanke på overføring av kompetanse fra barnehage til skole, samt ressursbruk, planlegging og organisering av lærere.

4.3. Informasjon fra barnehagen om samarbeid med barnevern og andre instanser

Ved informasjon fra barnehagen om samarbeid med barnevern må det innhentes samtykke fra foreldre/foresatte. Dette gjelder både i den skriftlige informasjonen som styrer sender til skolen i august, og ved overføringsmøtet. Ved overføringsmøtet brukes skjema vedlegg 2.

Oppdatert 09 09 2019

Ved innhenting av samtykke ved informasjon fra styrer til rektor i august brukes skjema 1, samtykke. Samtykke gjelder

- Hvilken informasjon som barnehagen kan si noe om til øvrige skolen
- Hva skal informasjonen brukes til. Her: *Tilrettelegge for en trygg og god skolestart, og en skolestart utfra barnets behov*

5. Kvalitetssikring og evaluering

Handlingsplan for sammenheng barnehage og skole rulleres neste gang i 2023.

Dersom det er behov for justeringer i løpet av planperioden, så gjøres dette i forbindelse med fagmøte barnehage- skole som gjennomføres på våren.

Vedlegg:

1. Samtykkeskjema
2. Informasjon fra barnehage til skole med samtykke fra foreldre/foresatte
3. Skjema: JEG SKAL BEGYNNE PÅ SKOLEN (bokmål utgave)
4. Skjema: EG SKAL STARTE PÅ SKULEN (nynorsk utgave)

Kjære lærer

Hei, du som skal bli læreren min. Dette vil jeg at du skal vite om meg.

*Jeg skal begynne på skolen etter sommeren.
Det er ikke det samme som før jul, det vet jeg.
I morgen skal jeg i bursdag. Jeg gleder meg, for i bursdager får vi brownies! Jeg har bursdag om høsten. Da skal jeg ha muffins med masse strøssel-*

*Jeg har en lillesøster. Hun vet ikke hva skolen er.
Jeg vet ikke helt hva skolen er jeg heller. Det jeg vet er lekser, og friminutt. Og at rektor er streng.
En gang ble rektor sint på en gutt i storesøsteren min sin klasse, og da ble han gutten sendt hjem.
Men han gutten hadde ikke nøkkel. Så han måtte komme tilbake til rektors kontor.
Jeg skal få nøkkel når jeg begynner på skolen. For jeg vil ikke til rektor.*

Vi skal lære ting på skolen, ikke leke.

*Jeg kan mange ting!
Jeg kan telle til hundre.
Jeg kan stå på ett ben kjempelenge.
Jeg kan hjelpe småbarna.
Jeg kan klatre høyest av alle i treet ved husken!*

Men jeg kan ikke alt.

*Jeg vet ikke hvor skoledoen er.
Jeg vet ikke om jeg får en venn.
Jeg er litt redd for de andre barna. Tenk om de er slemme!
Hvis jeg kommer i samme klasse som venninna mi skal jeg vinke til henne i klasserommet.
Jeg vet ikke om vi kommer i samme klasse.
Men vi kommer i første klasse begge to.*

Hvis jeg må sitte stille lenge, tenker jeg på lastebilen min. Den er sykt kul!

*Jeg håper du er kul.
Jeg tror du er snill. Eller streng.
Jeg tror du har skjegg. Eller langt hår.
Jeg vet ikke helt hvem du er jeg!
Men jeg gleder meg og gruer meg til å treffe deg.*

For nå.... nå er det jeg som er Skolestarter.